

Menšiny. 1

Ladislav Kováč

Človek, asi jediný zo živých tvorov, je symbolickým živočíchom. Nežije vo svete vecí, ale vo svete symbolov. Psy sa medzi sebou pobijú pre kosť. Ľudia sa hádajú, nenávidia, zabíjajú pre symboly. Pre rozdielne vlajky. Kvôli rituálom. Zato že hovoria rôznymi jazykmi. Pre slová: Alah, Budha, Hospodin, Jehova, Prozreteľnosť - koľko zášti, koľko utrpenia, aké potoky krvi iba preto, že rôzne skupiny ľudí používajú rozdielne slovo pre označenie toho istého!

Úžasná vie byť sila pojmu, moc slova. Zvodná. Zavádzajúca. Magická.

V premýšľaní o prírode sme používali veľa takýchto zavádzajúcich a mätúcich slov. V predvedeckej ére. Ale i v rannej dobe prírodných vied: flogistón, teplík, éter, entelechia. Keď sme ich opustili, svet sa sprehľadnil, z mnohých problémov sa stali pseudoproblémy, k rozumnému usporiadaniu vecí ľudských sme urobili významný krok.

Zaostáva však naše poznanie človeka a spoločnosti. Preto dnes pre veci naliehavé často nemáme účinných riešení alebo ich riešime chybné. Humanitné a sociálne vedy pokročili tak málo, že sú ešte plné flogistónov, éterov a entelechií.

Mätúcim, nepotrebným, možno škodlivým slovom v politickej a sociálnej oblasti zdá sa mi byť slovo menšina. Kedy sa občania, spojení do jednej skupiny spoločnými symbolmi, stávajú menšinou? Už vtedy, keď ich je aj len o málinko menej ako polovica? Keď ich je tridsať percent (Slováci v bývalej ČSFR)? Jedenásť percent (Maďari v SR)? Sedem (Rómovia v SR)? Je skupina troch stoviek občanov (toľko je nás približne organizovaných biochemikov v SR) menšinou? Ak áno, na aké menšinové práva má nárok? Vari čím menšia skupina, tým menšie práva? Alebo je to snáď opačne?

Preradením nemeckých a maďarských občanov do postavenia menšín si prvá ČSR už pri svojom vzniku vykopala hrob. Politici a publicisti, čo Slovákov v obnovenom Československu označovali za potlačovanú menšinu, rozbili dobre fungujúci demokratický štát. Na národne zmiešanom území južného Slovenska, kde dosiaľ vedľa seba pokojne nažívali dva rovnoprávne národy, slovenský a maďarský (a nie nejaké dva nesymetrické spoločenstvá, príslušníci „štátotvorného“ národa a menšinovej „národnosti“), šermovanie menšinovou šablónou ohrozuje stabilitu nielen nového „národného“ štátika, ale celého stredoeurópskeho priestoru.

Myslím si, že termín menšina je flogistónom politického a sociologického myslenia. Ak by sme od neho dokázali upustiť, vášne by poľavili, mnohé javy by sme videli v novej, jednoduchšej podobe a pre problémy slovensko-maďarského súžitia by sme dokázali najsť realistické riešenia.